

2 Corintios

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Corinto.

¹ Nügä drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nügä ya, co 'nɛhnä mä zi cuhɛ rá Timoteo dadi zɛnguagä'be'ɛ yø ja'í Oja di mpɛti p'ɛ ja rá hnini Corinto, da gue'ɛ mi'da yø ja'í ya o rá 'yɛ Oja rá m'mɛp'ɛ ja rá häi Acaya dadi zɛngua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuna Oja mä Papáhɛ co 'nɛhnä mä Hmuhɛ Jesucristo di jap'ahɛ 'nɛ da hyut'a ni mmɛihɛ.

³ Nuna Oja ngue rá Oja 'nɛhrá Papá mä Hmuhɛ Jesucristo, ma ga ja mammadihɛ naya. Nuna Oja mä Papáhɛ, di huɛgahɛ 'nɛ di hoga mä mmɛihɛ na. ⁴ N'na ndi ngu n'na ndi ga sähɛ rá n'ɛ, guehna Oja di hoga mä mmɛihɛ. Pɛ tengutho bi 'yørcahɛ Oja ngue bi hoga mä mmɛihɛ, i nnepe ngue ga jahɛ p'ɛ mä mmic'ɛihɛ ya. Nu'mø dí nnu mä mmic'ɛihɛ ngue sä rá n'ɛ, xquet'a ga hojpahɛ yø mmɛi. ⁵ Nu'mø xangu rá n'ɛ dí sähɛ tengutho rá n'ɛ bi zä rá Cristo, pɛ nuna rá Cristo mathoguitho di hoga mä mmɛihɛ na. ⁶ A nuyá, nuna rá n'ɛ dí sägä, guehna di zäp'ɛ di nhohni mmɛihɛ na 'nɛ di nyanni tehɛ naya. Nu'mø ngue di hoga mä mmɛi Oja, xquet'a da zä gui tini ha di nhohni mmɛihɛ 'nɛ gui tini ha di nyanni tehɛ. Porque nu'mø gui sähɛ rá n'ɛ tengutho xtá sägä, dí nne ngue gui seti xanho

te gä rä n'ü ja ngue gui sähü. ⁷ A nuyá, dí pa'a njuani ngue gä gui pømmanhohü ya, porque dí pacä ngue nu'mø ya gdi sähü rä n'ü tengutho xtá sägä, nuna Oja xquet'a di hoc'a ni mmühü tengutho i hoga ma mmüi.

⁸ Ague ma zi cu'ahü, nu'ü yø xεqui jap'ü ja rä häi Asia, dami pahmü ya ngue xandøngu rä n'ü xtá sägä p'ü. Janjuani ngue dá m'mü mman'ü. Ya di εna ngue hin xcabá seti te gä rä n'ü dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. ⁹ Nup'ü ngue nná bēni, εna gue ya xi ts'änni ngue dá thogui. Pε nuna te gä rä n'ü dá thocä, i nja nä para ngue man'natho ga hon'Oja ngue dá yangui. Porque Oja i sä dá 'yøt'e ngue di bēnnate yø ánima. Ya hinda zä dá 'yεnna ja'i ngue dá hyonε ha di nyannate. ¹⁰ Pε nu'mø rä ora mi ja ngue xtabá thogui, dí haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i fäxqui. Da guehya dí haxa njuani ngue nu'mø nimantho ga sä rä n'ü di sigue dá yangui. ¹¹ Pε i jatho gui fäxcähü ya ngue gui mmarcähü Oja. Nu hangü gangü yø ja'i dá marcagui Oja, nu'mø bi nu yø ja'i ngue di jajpagui Oja, gä gue'ü di ja mammadi Oja'ü.

¹² I jap'ü man'na rä hya ya ngue man'na ma datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja ma n'yomfēni ngue majuaní dadi mporta xanho ua ja rä ximhäi. Pε nu te gä dí øt'e, majuaní ngue ma mmüi nná øt'e. Nuna rä hya dí xi'ahü ya, guehna dá n'yogä 'mø ma magä p'ü gui 'bühmü naya. Pε gue bi 'dacrä mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hinga sä ga εna ngue dí paxε

te nná 'yo. ¹³ Nuyá yø hyä dadi cuatä ua ja ra sꞩcua, hín temä man'na mä hyä mä uants'ibi, gä gue'a te mmanna sꞩcua. Nuna ra hyä guí timhmꞩ p'ꞩ ja ra sꞩcua, guehna ra hyä dí nne ga xi'ahꞩ naya, nugä hĩndĩ hä'ahꞩ. Emmɛi dí nnegä ngue da dinnĩ mmaihꞩ xandønho ngue gä gue'a te dí øt'e. ¹⁴ Porque nuyá, hĩngä gä tinnĩ mmaihꞩ xanho hanja te dí øt'e. Pɛ dí nnegä ngue da dinnĩ mmaihꞩ xanho te dí øt'e, n'namhma ngue nu'mø ra pa da ɛp'ꞩ ra Hmu Jesús, ya da zäp'ꞩ guí 'yɛspahꞩ'a tengue nná 'yogä. Dagueque, xquet'a ga ɛspabi'a tengue gnĩ 'yohꞩ p'ꞩya.

¹⁵ Nugä nup'ꞩ nná bɛni, dí ɛna ngue ya guí nnu manhojꞩ, janangue dá sännä'a rá yondi ngue xca map'ꞩ ngue xcabi zɛngua'ahꞩ. ¹⁶ Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcani nthocä p'ꞩ guí 'bahmꞩ. Nu'mø xcabä pengä Macedonia p'ꞩya, mahøn'a xcabä thocä p'ꞩ guí 'bahmꞩ. Dí ɛngä ngue guí fäxcahꞩ te ga honĩ ngue gdä thop'ꞩ ja ra häi Judea. ¹⁷ Pɛ ya hĩmbĩ zä dá map'ꞩ. ¿Ua guí ɛmhmꞩ ya ngue hĩmma juani te dí mmangä 'mø mä sännĩ ngue ga mmap'ꞩ? Nuna ra hyä dá mä ngue xca øt'e 'nɛ ya hĩmbĩ nja, ¿ua sä guí 'yɛmhmꞩ ngue 'da'igu nna yagä'be yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi? Porque yø ja'i i mma ngue da 'yøt'a n'na ra hyä, 'nɛ padĩ xanho ngue nu ra hyä i mma, hĩnda 'yøt'e. ¹⁸ Pɛ i pa Oja ngue hĩjam'mø dí mma ngue ga øt'ä n'na ra hyä nu'a dí padĩ ngue hĩnda zä ga øt'e. ¹⁹ Hĩngä gue'a dí øt'ä'a, porque dí tennä rá Jesucristo rá Ts'unt'ꞩ Oja. A nugä ya, connä Silvano, connä Timoteo, ya xtä xi'ahɛ hanja nā ra Jesucristo. Nuna, hĩjam'mø bĩ man'a n'na ra hyä ngue da 'yøt'e, 'nɛ padĩ ngue

hinda 'yøt'e. Porque nuna ra Cristo gätho majuanì te bi ma. ²⁰ Nu te gäma hya xa yat'Oja ngue di nja, go gue'a ra Cristo øt'e ngue gä di nja. Janangue ya dí εspah_u Oja 'mø dí εmh_u ngue majuanì'a te mmaná hya Oja. Porque nu'a te mi hma ngue da tho ra Jesucristo, ya bi nja. ²¹ A nugä ya, ximma ngu'ah_u, guehna Oja di hacj_u ra ts'edi ngue hinha gdä hēh_u ra Cristo. Nuna Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'igah_u. ²² Ya dí oh_u rá 'yε Oja ya. Ya bá 'benngah_u ra Espíritu Santo ngue ga n'yoh_u. Janangue ya dí haxh_u njuani ya ngue gätho mi'da yø hya xa yat'Oja ngue ra nho di 'dacj_u, gä di nja.

²³ Nu'a ngue hindá magä p'_u Corinto tengutho nmi sänni ngue xca map'_u, nugä dí εna ngue go ni nhoh_u ngue hindá magä p'_u. I pa Oja ngue majuanì te dí xi'ah_u. A nu'mø guí εmh_u ngue himma juani te dí mma, nugä dadì n'unì ngue maða z_ucä Oja 'mø. ²⁴ Hindí nne ga mma ngue ja ga sänni ha gdi japni nt'εc'εih_u, ya dí padì ngue du ni nt'εc'εih_u. A nuna ra hya dí nne ga øt'e, guehna ngue man'natho gui johyah_u 'mø di yah_u.

2

¹ Janangue nugä dí εna ngue man'na xanho ngue ya hindá map'_u mahøn'a, porque nu'mø xca magä p'_u, hønt'a xti du ni mm_uih_u co nuna ra hya xca ma ngue xca hεc'ah_u te gä guí øth_u. ² Porque nu'mø ga øt'a ngue da du ni mm_uih_u, ¿te'o da zä da 'yøt'e ngue ga johyagä 'mø? Hinda høn'athoh_u sä gui 'yøth_u ngue ga johyagä. Pε ¿ha di zä ga johyagä 'mø ga xi'ah_u yø hya di du ni mm_uih_u? ³ Janangue ya hindá magä p'_u, sinoque høntho dá pen'nah_u ra carta dá øt'i. Hindá ne ngue ga mmap'_u ngue

høndra dummæi ga ma ha. Porque ya hinda zä ga johya 'mø ga hæc'ahæ te guí øthæ. Dague'ahæ p'uya, xquet'a dí padí ngue hinda zä guí johyahæ 'mø høndra dummæi ga hæts'ahæ p'æ. ⁴ Nu'mø ma ot'ä ra carta dá pen'nahæ p'æ, janjuani ngue hinda padí te ga ot'i, asta dí zoni ngue ra ndødummæi jagui. Porque dí padí ngue da du ni mmæihæ 'mø gá nuhæ na ra hya dá ot'i. Pæ nuna ra hya dá pen'nahæ p'æ, hinda pen'nahæ p'æ ra hya ngue da du ni mmæihæ. Sinoque dá pen'nahæ p'æ ra hya n'namhma guí padí ngue mathoguitho dadí ma'ahæ.

⁵ A nuna ra n'yohæ bi 'yøtra sæi p'æ guí 'bæhmæ, hinga hængthogui bi 'yøt'e ngue bi du ma mmæi, sinoque xquet'a 'næ'ahæ bi 'yøt'e ngue bi du ni mmæihæ na. Pæ hinda nne ga mma ngue mathoguitho ra nts'oní bi 'yø'na ra n'yohæ dí xi'ahæ. Porque hinda nne ngue da 'yængui ngue dí hørpabi ra hya. ⁶ Pæ nuyá, ya mmæ gätho 'da'igu ga mamhmæ ngue ga hejpa'hæ'a te ø'na ra n'yohæ na. Ya co nu'a ya. ⁷ Xanho ngue guí punnbahæ'a ra n'yohæ ya. Damí hojpa'hæ rá mmæi. Nuya hinguí padí te da 'yøtya, pæ 'yo guí nehæ ngue nimantho mathoguitho da du rá mmæi. ⁸ Ma'da'yo damí 'yuti ngue gadi mahmæ'a ra n'yohæ ya. ⁹ Ya mam'mæt'o xtá pen'nahæ p'æ ra carta ngue guí hejpa'hæ'u yø mmæjma'hyä. Dá xi'ahæ na ra hya na, dá ne ngue ga hæxä njuani ngue'mø guí 'yøt'e te dí xi'ahæ, oque hin'na. Pæ ya bi nja, ya gá hejpa'hæ na ra n'yohæ dí mmängä. ¹⁰ Nu'mø guí punnbahæ na ra n'yohæ gá hejpa'hæ ya, xquet'a 'næqui dadí punnbi. Porque dí nne ngue rá hmi rá dä ra Cristo p'æ ga punnbi te'o

guí p̄unnb̄ah̄. Madague'a h̄ingui ho te bi 'ȳorcagui r̄a ja'í, p̄ε ga p̄un̄bi, porque h̄indí nne ngue d̄i nts'on̄n̄a hȳa p'̄u ha guí 'b̄ūhm̄. ¹¹ Porque r̄a zithu jan̄juani ngue th̄uhr̄á x̄á ngue di ts'on̄n̄a hȳa p'̄u ha guí 'b̄ūhm̄. P̄ε nu'm̄ø d̄i n̄hojp̄abi ȳø ja'í, ya h̄inda dahra zithu.

¹² Nugä dá map'̄u ja r̄a hn̄ini Troas ngue dá mangä hanja n̄a r̄a hoga 'da'yo hȳa ngue r̄a Cristo. P̄ε Oja bi 'ȳøt'e ngue bi b̄ongman̄ho r̄a hȳa dá mangä p'̄u. ¹³ P̄ε h̄imbi z̄á x̄ca n'yo map̄äh̄ä, porque mā c̄uh̄a r̄a Tito ya mar̄á hȳa'a ngue ja x̄ca nth̄e'be p'̄u, p̄ε h̄imbi z̄øh̄ø. Jan̄angue dá n'ȳεtegä p'̄uya, dá thogui, dan̄i mpagä p'̄u ja r̄a häi Macedonia, xam̄matho ngue ja x̄can̄i nth̄e'be p'̄u r̄a Tito.

¹⁴ Bi mäqui jam̄adigui Oja n̄una bi 'ȳøt'e ngue d̄i n'yo'be r̄a Cristo, 'n̄ε f̄äxqui ngue h̄ønn̄b̄a bi z̄á nn̄á ma i nth̄aha r̄a hȳa. Ndap'̄u bi z̄á ni ma r̄a hȳa, tengutho r̄a bopo ngue māhotho ga ȳuni ndap'̄u bi z̄á. Porque Oja bi 'ȳøt'e ngue n̄una r̄a hȳa d̄i m̄ma d̄i n'yo ndap'̄u bi z̄á. ¹⁵ Jan̄juani ngue n̄nu man̄ho Oja ngue d̄adi 'yon̄n̄a hȳa ngue r̄a Cristo. Nu'm̄ø z̄ø r̄a bopo, nu'a ga ȳuni, ḡätho ȳø ja'í pah̄a. Njarb̄utho r̄a hȳa d̄i mmangä ya, ḡätho ȳø ja'í øxra hȳa, ngu'̄u d̄i nyanȳø te, ngu'̄u da ma r̄a castigo, ḡä øxra hȳa. ¹⁶ A nu ȳø ja'í da ma r̄a castigo, n̄una r̄a hȳa øde, εn̄a r̄a ndate n'youi r̄a hȳa p'̄u ga mb̄εni. P̄ε ȳø ja'í d̄i nyanȳø te, n̄una r̄a hȳa øde, mazihotho p'̄u ga 'ȳøde, 'n̄ε t̄inȳø mm̄ai ngue guehn̄a r̄a hȳa i din̄na 'da'yo te n̄a. ¿Te'o x̄ød̄a b̄øni ngue d̄a bas̄ε ha d̄i japi da 'ȳø'n̄a r̄a 'b̄efi n̄a? ¹⁷ Porque x̄angu ȳø ja'í di ho

ngue da mambrá hya Oja, pε hontho nne ngue da gujpabi ra menyū yø ja'i. Porque ma uants'i ra hya i mma, hinga gā gue'a rá hya Oja i mma. Pε nugā, nuna ra 'bēfi bi 'dacā Oja ngue gā øt'e, gue'a dí øt'a. 'Nε nnu Oja ngue himma xøts'etho nná manna hya, sinoque dí hahma mmæi ngue dí ørpabi rá 'bēfi ra Cristo.

3

¹ Mamī 'yεmhmæ ngue nná mangä nā ra hya nā ngue dí εspabi ra hya dí mma. ¿Ua guí εmhmæ ngue mahyonitho gdi cagä n'na ra carta gā dä'ahæ, ja di mmamp'æ ngue xanho ra 'bēfi dí øt'e? ¿Ogue go guí 'dajæ n'na ra carta ngue gā caxpæ nná ma, ja da mamp'æ ngue xanho ra 'bēfi dí øt'e, tengutho øt'i'da? ² Pε nugä hinga carta dí honi ngue da mæxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'i ngue da badī hanja ra hya, da zä da nu te gni 'yohæ, ja da bap'æ p'æya ngue'mø pømmanho ra hya dá mangä p'æ guí 'bæhmæ ogue hin'na. Nugä zant'a dí mbεn'ahæ. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yø ja'i hangū ra nho bi 'yøt'ahæ nā ra hya dá mangä. Pε himbi 'yotra carta conna tinta para ngue da nu yø letra yø ja'i. 'Nε himbi 'yotyø letra p'æ ja n'na ra xindo tengutho yø hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espiritu Santo bi 'bät'a ni mmæihæ, gue'a guí nεqui'a te bi 'yøt'ahæ ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuani ya ngue nup'æ ja rá hmi rá dä Oja, nuna rá 'bēfi ra Cristo dí øt'e i pømmanho ngue dí n'yogä'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'bēfi Oja dá øt'e, i pase Oja ha guí japi ngue i sä di ørpabi rá 'bēfi. A nugui, hinguí sä gā εnā ngue dí pase ha gda japi te

dí øt'e. ⁶ I øt'a Oja ngue i sä ga xicä yø ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hinguí ngu yø ley nt'ot'i ngue da t'embí da 'yøtra ja'i. Sinoque i mmana 'da'yo cohi ngue høndra Espíritu Santo da zä di unna 'da'yo te yø ja'i. Pe nu ra ja'i ena ngue da 'yøt'e gätho yø hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ya ra castigo di nthæui, porque hinda zä da 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley. Pe ra Espíritu Santo, ra 'da'yo te di uní.

⁷ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, guep'ua ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi ra Moisés, asta hinguí sä da hyetyø judío porque emmæi di yoxni rá hmi. Pe nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damits'ua bi m'mædi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'mæt'o. Janangue mazihotho te bá njap'ua ha bá fædi bá nja rá ts'edi ra ley. Nja ngue nu'a ra ley, i mma ngue nu ra ja'i hinguí øt'e te gäma hya mmamp'ua ja ra ley, da ma ra castigo ra ja'i. ⁸ Pe ma datho mazihotho na ra hya bi 'dacju ra Espíritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue da ma ra castigo yø ja'i, goma guehna ra hya xicju Oja ya ngue ya bi hoga ma ts'oquihua. Man'na ma datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'mæt'o, pe hapua gue da hyannbabí ra ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'mæt'o, 'næ himbi zædi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuani ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummai ngue

dí mmanna hya, dí nnepe da badi gätho yø ja'i
 ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nugä hindí
 øt'e tengutho bi 'yøtra Moisés ngue bi guträ hmi,
 himbi nepe xta nnu yø judío ngue di yoxni rá hmi.
 Porque hinguí nnepe da nu yø ja'i ha di m'mε'a
 gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zä bi dinyø mmái yø
 judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbætho,
 hinguí tindyø mmái yø ja'i hanja ra hya. Nu'mø di
 xähra Maça Libro ha nt'ot'i ra nyogui cohi bá nja
 m'met'o, hinguí tini hanja ra hya. Porque høndra
 ja'i da 'yεc'ei ra Cristo, da zä da dini xanho rá mmái
 hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyø pa ja p'uya,
 nu'mø di xähyø judío ya yø hya bi 'yotra Moisés,
 njot'itho yø n'yomfēni. ¹⁶ Pε nu'mø bi 'yεc'ei ra
 Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfēni i njot'i,
 da dinna mmái hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Je-
 sucristo connä Espíritu Santo 'da'igu øt'e. A nuyá,
 nu ra ja'i ngue n'youi ra Espíritu Santo, nuna ra ley
 mi mmä ngue da ma ra castigo ra ja'i, ya bi xotra
 hya mađi ja ts'edi ra ley. ¹⁸ Gätho gahya ya, ya bi
 dini xanho ma mmaihya ngue ma datho xandønho'a
 ra Hmu Jesús. Mente ra pa dí 'bæhmya ya, hont'a
 hont'a so ma mmaihya'a ya, ya sär'mø ngue man'na
 man'na gda cohmya tengutho'a. Pε gue gue'a ra
 Espíritu Santo da ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yørca ra mate Oja ngue bi 'dacä na ra 'bēfi
 na. Janangue nuyá, hinjam'mø di cohma mmái
 ngue ha nná mangä ra hya. ² Nu'a n'na ra hya
 ngue nt'aguitho i nja, i n'youi ra 'be'isä, hinga gue'a
 nná 'yogä'a. Hingra nts'o nná n'yo ngue ga hätyø

ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hindí sänse yø hya dí mma. Nup'u ja rá hmi rá dä Oja, Gä gue'a rá hya majuaní dí mma. Nguna dí øt'e, n'namhma ngue dí n'yo yø mmái yø ja'i ngue xanho ná rá hya dí mma. ³ Pε nuya yø ja'i hingui timp'u ja yø mmái hanja ná rá hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yø ja'i ni hya rá 'yu ngue dí ma rá castigo ya. ⁴ Gue'a rá zithu 'yo ua ja rá ximhäi xä ngorpa yø n'yomfēni yø ja'i hingui εc'ei rá hoga 'da'yo hya ya. Porque hingui nnepe dá xohyø n'yomfēni yø ja'i co nuna rá hoga 'da'yo hya, ngue dá badi hanja ngue maguesε ná rá Cristo. Porque rá Cristo bi nja'i, 'nε gue'a rá Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna rá hya dí mmangä p'u ha 'bøhyø ja'i, hinna mangä ná rá hya ná ngue go dá 'yεscagui yø ja'i. Sinoque gue'a rá Jesucristo dí mma hanja ngue hønse'a rá Hmu ja ngue dá t'εc'ei'a. A nugä p'uya, rá mεfitho gra Cristo, dí ørpabi rá 'bēfi nuna dá 'yøt'ahü rá rho. ⁶ A nuyá, Oja bi zänni ngue bi nja rá nyot'i di yorbu ja rá 'bexui. 'Nε xquet'a bá sänni ngue guehna rá hoga 'da'yo hya bi xoga má mmáihü, n'namhma ngue ga pahmü hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dímma mmáihü hanja rá Cristo.

⁷ Nuna rá hya bi färcagui Oja ngue ga mma, guehna rá hoga 'da'yo hya hin'yu n'na rá cosa ngue rá müui ná. Pε nugui, hin tema ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdá japi ga mmanna hya. Janangue ja dí nεqui p'u xanho ya ngue guesε Oja bi 'dacrä ts'edi ngue dí mmambrá hya. ⁸ Madague'a ngue Gä rá n'u nná 'bwi, pε hingui tü má mmái. Madague'a ngue ja'mø ya hindí padí te ga øt'e, pε hingui

cohma mm̄i. ⁹ Madague'a sacyø ja'i, pɛ Oja hinguĩ hɛgagui. Madague'a ɛngba häi yø ja'i ra hya dí mma, pɛ mahøndí ha ra ts'edi dí honi ha nná japrã hya. ¹⁰ Hønnbũ bi zã dí søni dadi n'unĩ ngue mada thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'ũ yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'b̄i ngue fãxcagui. ¹¹ Mente yø pa dí 'b̄i, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue dí mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'ũ yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'b̄i ngue fãxcagui, janangue hinte di jacyø ja'i. ¹² Mente yø ja'i honi ngue ha di hyogui, pɛ nugã p'ũya mente dí 'b̄i, dí honi ha gdí nthẽũ ra 'da'yo te.

¹³ Nup'ũ ja ra Macã Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yɛna: “Nuna te ra hya dí ɛc'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'i na”, bi 'yɛna. Xquet'a di njadã p'ũya ngue nuna te ra hya dí ɛc'ei, guehna dí xihyø ja'i naya. ¹⁴ Nɛ hindí su ngue da hyogyø ja'i, porque dí padĩ ngue nu'mø mi tho ra Jesús, Oja bi japi bi bennate. Di njathũ p'ũya, ngue ya mã n'yohũ ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bennatehũ, 'nɛ 'da zixcathohũ Oja p'ũ ha 'b̄i. ¹⁵ Nu te gã ra n'ũ dá sãgã ya, dadi n'unĩ ngue dá sãgã ra n'ũ ngue dí honi ha gdí nthẽũ rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di nthẽui rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mamadi Oja p'ũya, gã guehya yø ja'i da 'yɛspabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hinjam'mø ngue di cohma mm̄i te dí øt'e. Madague'a ngue man'na ni gahma ts'edi, pɛ mã n'yomfɛni, n'na pa ngu n'na pa man'na ni hya ra ts'edi. ¹⁷ Madague'a ngue dí sã ra n'ũ mente yø pa dí 'b̄cua ja ra ximhäi, pɛ zits'utho

p'ɯ nná bɛngä'a, porque da thotho'a ra n'ɯ dí sägä. A nup'ɯ di mengra n'ɯ xtá sägä, xandøngu ra nho ga nthε'be para zantho. ¹⁸ Janangue nu'a te ra n'ɯ dí thogui, hindí ør'ma güenda ngue masque dí sä ra n'ɯ. Nu'a ma datho ngue so ma mmui, gue'a ra nho di 'daca m'mεfa Oja'a. Porque nu'a te ra n'ɯ tho'a n'na mεnte ra pa 'bui, i thotho'a. Pε nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'mεfa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyá, gä dí padí ngue ga tuhɯ, porque ma do'yohɯ hingui zai. Pε Oja, ya xa nsäp'ɯ mahεts'i ngue ja ganí m'muɯmɯ p'ɯ para zantho. Nε nup'ɯ ha ga m'muɯmɯ, guesε Oja bi hoqui. ² Majuaní ngue mεnte ra pa dí 'buhmɯ ua ja ra häi, hindí nnuhɯ ra pa di mpädi ha dí 'buhmɯ, n'na zihmantho ganí m'muɯmɯ p'ɯ mahεts'i bí ja ma nguɯ. ³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'muɯmɯ. Hingui sä ga εna ngue hin'yɯ ma ngumhmɯ. ⁴ Mεnte dí 'buhmɯ ua, dí dants'i ngue ra n'ɯ dí sähɯ. Hindí nne ga mma ngue ga εna dí xønñi ga socua ma do'yo. Sinoque nu'a dí xønhnɯ ngue ga m'muɯmɯ p'ɯ ja ra ngu di 'dacɯ Oja para zantho, ya hinjon da du. ⁵ Guehna xí nsä Oja naya ngue xa hoqui hapɯ ga m'muɯmɯ. 'Nε bá pεhna Espiritu Santo ga n'yohɯ. A nuyá, ngue ya dí n'yohɯ ra Espiritu Santo, ya dí haɯɯ njuani ya ngue nu te gäma hya mman'Oja, gä di nja.

⁶ Janangue nuyá, dí ha ra ts'edi hangu ra pa hindí yobeni. Mεnte dí 'bucua ja ra ximhäi, ya dí padí ngue tobe hindí 'bup'ɯ ja ma ngum'me ra Hmu Jesús. ⁷ Nu'a dí tømí ngue dí nja, dí haɯɯ njuani ngue majuaní di nja. ⁸ Ya hindí yobeni ngue

ngu'a di nja, janangue dadi xoni ga tu. Porque di xonni gani m'ma'be ra Hmu Jesús. ⁹Pe nuyá, mente di 'bui ogue xca tu, para zantho di nne ga orpabi rá pähä ra Hmu. ¹⁰ Porque gäthogahü, nu'a te xtá n'yohü ua ja ra ximhäi, da zonna pa da hyascahü ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unni te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'ü te xa n'yo mente ra pa xa m'mahra ja'i.

¹¹ A nuyá, nuna ra Hmu Jesús di nnu mansugä na, 'nε di nne ngue da nu manhogui. Janangue nuyá, dadi ja ndummüi ngue ga tapyø mmüi mü'da yø ja'i ngue da 'yεc'ei ra hya. Nuna Oja, ya padi te gä di øt'e, da gue'ahü, xquet'a di nne ngue gui pahmü hanja'a te di øt'e. ¹² Nuna ra hya di mma, mamü 'yεmhmü ngue høntho dadi hoqui te di mma para ngue da zäp'ü ga εspi te di øt'e. Sinoque di xi'ahü xanho hanja te di øt'e, n'namhma ngue da zäp'ü gui nyanjü p'ü ha di yajpagui yø ja'i. A nuya yø ja'i di yajpagui, guehya di ho da 'yεspabi yø hya p'ü ha ya, madague'a hinga njuanü yø n'yomfeni. ¹³ Nu'mø gui εnjü ngue di locogä ngue te di øt'e, nu te di øt'e høntho di honnbi ha di t'εspabi Oja. A nu'mø gui εmhmü ngue hindü locogä, gue'mø høntho gdi honi ha gdä japi ngue ga øt'ahü ra nho 'mø. ¹⁴ Ränge di macjü ra Cristo, a nuya høndrá pähä ra Cristo di honi ha gdä orpabi ya. Ya bi dü ra Cristo ngue bi yancjü. Janangue di ør'ma güenda ya ngue εntho gä dá tuhü 'mø mü dü'a. ¹⁵ Bi dü ra Cristo ngue da yanü gätho gahü. Janangue ya hinga sänse te gdä 'yohü ya, sinoque ya gdä 'bähmü'a

ngue ga ørpah̄u rá pähä ra Cristo, nu'a bi du 'nē bi bēnnate.

¹⁶ Xiya, ¿ua hõntho da hnu n'na ra ja'i, ya fadi te ja rá mm̄ai? Nu'a, hinda zä'a. Nu'mø yø pa mi m'm̄hra Cristo, dá ɛna ngue dá paɗi te'o. Pɛ nu te dá bɛngä'u yø pa'u, ya hinma ngu'a ja ma n'yomfɛni ya. ¹⁷ A nu ra ja'i ɛc'ɛi ra Cristo, ya com'da'yo rá n'yomfɛni. Ya bi zɛp'u'a te man̄i n'yo m'm̄t'o. A nu'a te ga 'yo ya, ga ma'da'yo. ¹⁸ Guehna Oja øt'e ngue ma'da'yo'a te ga 'yo ra ja'i. Ya ma amigoh̄u Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquih̄u ra Cristo. Janangue bi 'dajhma 'bɛfh̄u Oja ngue ga xihma mi'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja. ¹⁹ Nuna Oja, bá ɛxra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Himbi bɛntho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dajma ra 'bɛfi ngue ga xihma ra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

²⁰ A nugä bi 'yøt'e ngue rá representantegä ra Cristo. Tengutho 'mø ngue da zo'asɛh̄u Oja, nu te nne da man'Oja, guehna ra hya dí xi'ah̄u naya. Nuna ra Cristo i nne na ngue gui n'amigoh̄u Oja. ²¹ Ra Cristo hin tema ts'oqui i ja na, pɛ para ngue bi gurca ma ts'oquih̄u, Oja bi japi ngue bi du connä guehma ts'oquih̄u. Janangue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, nu'mø bi zä dá ɛc'ɛih̄u ra Cristo, ya bi nhohma ts'oquih̄u p'uya.

6

¹ A nugä ya, ngue ya rá mɛfigä Oja, dí xi'ah̄u ngue mam̄i unthoh̄u na rá mate Oja di 'da'ah̄u. ² Porque Oja, nu'a ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maçã Libro i ɛna: “Bá ɛp'u ra pa xtá sänni ngue ga 'da'ah̄u n'na ra

mate. Nu'mø ga socj_u, ga øde te guí xicj_u. Gue'a ra pa'a ngue da zä di nyanni teh_u 'n_ε ga fäxah_u', εn'Oja. A nuyá, guehra pa jap'_u i sä guí nzohm_u Oja ya. Guehra pa jap'_u di nyanni teh_u ya.

³ Nu te dí øt'e, dí honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque h_{in}dí nnepe ngue da 'y_εngyø ja'i h_{in}gui ho rá hya Oja dí mma. ⁴ Sinoque dí nnepe ngue da ba_{di} gätho yø ja'i ngue rá 'b_εfi Oja dí ørpe. Janangue nugä dí seti hangu ra n'_u dí thogui. Ja'mø h_{in}'y_u te ga honi. Ja'mø congba yø ja'i ngue s_uqui. ⁵ Ja'mø fεgbagui yø ja'i. Ja'mø coca fädi. Ja'mø p_εts'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø da_{di} mp_εfi h_{in}'y_u p'_u rá n_εgui. Ja'mø h_{in}ga mbongui ra ora ga n'aha. Ja ra ora ngue ya ga tu ra thuhu. ⁶ Nu'a guí n_εqui xanho ngue rá 'b_εfi Oja dí ørpe ngue di 'yo xanho, 'n_ε dí pa_{di} xanho hanja na ra hoga 'da'yo hya. 'N_ε gä dí seti te gä ørcagui yø ja'i, i ja ma yemmai. 'N_ε fäxcagui ra Espíritu Santo ngue sä dí ørpabi rá 'b_εfi Oja. 'N_ε majuaní ngue da_{di} ma_{di} gätho yø ja'i. ⁷ Di 'dacrä ts'edi Oja ngue nuna ra hya majuaní da zä ga mma xanho hanja. 'N_ε da_{di} ja ndummai ngue gä ra nho gdá n'yo, n'namhma ngue h_{in}ha di da_{di}pagui ra nts'o i ja ndap'_u bi zä. ⁸ A nuyá, 'bahyø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'bahyø ja'i ngue h_{in}gui nnu mansugui. 'Bahyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'bahyø ja'i ngue nnømma'ngui. 'Bahyø ja'i εngui ngue dí häte, p_ε nugä zant'a gä gue'a ra hya majuaní dí mma. ⁹ Madague'a da_{di} mpa'be xanho yø ja'i, p_ε 'b_u i'da mma ngue h_{in}gui pagui. Ja ra ora ya dí 'b_ui ngue ra ndate, p_ε tobe di pongui. Mb_εngui xa n'_u yø ja'i, p_ε h_{in}gui hogui. ¹⁰ Madague'a tär'man'_u ma

mm̄ai te dí thogui, pε nuua ja ma n'yomfɛni dadi johyatho. Madague'a dí hyoya, pε nuna ra hya dí mma, xandøngu yø ja'i ørpabi ra nho na ra hya na. Madague'a hinguits'ɯ te dí pets'i, pε nu te gátho i ja, gä gue'a ørcagui ra nho'a.

¹¹ Ague ma zi cu'ahɯ gyø mmɛnguhɯ p'ɯ ja ra hnini Corinto. Nugä, gä dá xi'ahɯ te gäma hya so ma mm̄ai, hin tema hya dá co'mi. Porque janjuani dadi ma'ahɯ. ¹² A nu'mø ngue hin dadi n'amigoui ya, pε ngue gui nnesε ngue hin dadi n'amigoui. Pε nugui, εmmei dí nne ga n'amigoui. ¹³ Nugä dí nzo'ahɯ tengutho n'na ra papá 'mø nzohyø basi, dadi ja'ahɯ p'ɯ. Dami maqui tengutho nná ma'ahɯ.

¹⁴ A nuyá, 'yo gui nne gui nsixhɯ'ɯ yø ja'i hingyø 'yɛc'ei. Porque n'nan'yo ra hya ga 'yo yø 'yɛc'ei ngue'a te ra hya ga 'yo yø ja'i hingyø 'yɛc'ei. A nu ra ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, hinga 'da'igu øt'ui ra ja'i nu'a xa nts'o ga 'yo. N'nan'yo ga 'yo'ɯ, tengutho ra nyot'i, n'nan'yo gui nεqui ngue'a gui nεqui ra 'bexui. ¹⁵ Porque ra Cristo hinga 'da'igu øt'ui ra zithu'a. Ximmangu n'na ra 'yɛc'ei ya, xquet'a hinga 'da'igu øt'ui n'na ra ja'i hinga 'yɛc'ei. ¹⁶ Nup'ɯ ja ra nija Oja, hønse'a majuani ngue Oja i 'bui i nthanne p'ɯ. Hin'yɯ ra nt'edi ngue ja di nthanne p'ɯ yø dahmu. Gue'ahɯ i nnøpa nija Oja, porque Oja i εna: “Gä n'yo'be'ɯ yø ja'i thannegui. 'Nε gueque rá Ojagä'ɯ, 'nε gue'ɯ ma ja'i'ɯ”, εn'Oja. ¹⁷ Nuna Oja mahøn'a εna: “Dami pømhmu p'ɯ ha 'bahyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øthu'a ra nts'o øt'ɯ, n'namhma ngue da zä gui sohɯ ma 'yεgä. ¹⁸ Nugä

ya da zä gui 'yøt'e ngue ni papágha. Nugä p'uya, ga øt'e ngue ma basi'ah", enna Oja i jase rá ts'edi.

7

¹ Ague ma zi cu'ah, nguna ra hya di yat'Oja da 'yørcah ya. Janangue ma ga hehma p'u'a te gäma nts'o i ja. Ga hehma p'u'u te gäma cosa di ts'onnga ma do'yoh. Ga hehma p'u'u te gäma hya di ts'onnga ma n'yomfēnih. Ma ga hahma mmui ga nnu mansuh Oja. Ma ga unma mmuih Oja para zantho.

² Ague ma zi cu'ah, 'yo di junngä ni mmuih, dami 'yøt'e ngue gui macj. Porque nugä hijnondi sui. Hin tema nts'oni di ørpabi n'na ra ja'i, 'ne hijnondi här'ma hya ngue te ga hannbabi n'na ra ja'i. ³ Nuna ra hya di mma, hijnondi hörpa ra hya ngue ga embi hinguï ho te ørque. Ya xtá xi'ah m'met'o ngue nugä dädi ma'ah mente di 'bui 'ne asta gue'mø dá tu. ⁴ Nugä di pa'a njuani ngue gui 'yøth ya yø hya di xi'ah. Nugä di ets'ah 'mø di ya'be yø ja'i, porque di xifi te gui øth. Madague'a di sägä ra n'u, pe nu'mø bi zo ma mmuigä'a te gui øth, ya man'natho dädi johya.

⁵ Nu'mø ma søcä ua ja ra häi Macedonia, hijnam'mø xtá nzä xca m'mamma pähä. Porque ndap'u bi zä mi ja ra sui. Ya bi du ma mmui di ena ngue xtí ts'onyø ja'i na ra hya di mma. ⁶ Pe nuna Oja, nu'u yø ja'i hinguï ha ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mi zøcua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi ma mmui. ⁷ Hinga hont'a dá johya 'mø ma nu ra Tito mahøn'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mi xiqui ngue

εμμεϊ γά 'yørpah_u ma su mente bá m'məp'_u guí 'b_uhm_u. Porque ra Tito janjuani di johya conná ngue'ah_u. 'Nε bi xiqui ngue tu ni mməih_u ngue'a te gni unngah_u ma mməigä. I εngui ngue εμμεϊ guí mbεnj_u. Mi zä mä øcä nä ra hyä nä p'uya, man'na mathogutho dá johya.

⁸ Nu'mø mä pεn'nah_u p'_u ra carta m'mεt'o, bi du mä mməi ngue'a te ra hyä bi mε ra carta. Porque dí pa'a njuani ngue da du ni mməih_u 'mø gá nuh'a ra hyä nt'ot'i. Anuyá, ya hingui tu mä mməi ngue'a ra carta dá pεn'nah_u p'_u. Porque dí padi ngue hinxma ma da du ni mməih_u. ⁹ A nuyá, janjuani dadi johya. Pε hingue dadi johya ngue bi du ni mməih_u. Sinoque dadi johya ngue nu'a i du ni mməih_u, bi mpähni n'yomfεnih_u. Oja bi 'yøt'e ngue bi du ni mməih_u ngue'a te gmi øth_u, n'namhma ngue nu'a ra carta dá ot'i bi 'yøt'ah_u ra nho, hingue masque ra nts'oní bi 'yøt'ah_u. ¹⁰ Porque nu ra ja'i tár'man'x rá mməi ngue te ga 'yo, ya di 'bätrá mməi, da hyεp'_u ra nts'o ga 'yo. 'Nε gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyanná te ra ja'i'a. Pε nu'u yø ja'i njuantho hingui nne da 'yεc'εi Oja, madague'a ja'mø tu yø mməi, pε hīndi nyanyø te. ¹¹ Bi nu manho Oja te gá 'yøth_u, porque mi zä gmi nuh_u ra carta dá pεn'nah_u p'_u ngue'a ra ts'oqui bi nja, bi du ni mməih_u p'uya. Ya guí nnuh_u te bi nja m'mεfa mi zä gmi pahm'a te bi nja. Gá mbøcueh_u p'uya, porque guí suh_u ra castigo da ja Oja. Janangue gá hyä ra ts'edi ga hεjrah'a bi 'yøtra ts'oqui. Ya di nεqui ngue hīn gadi hothoh'a ra ts'oqui bi nja. A nuyá, janjuani guí nne guí nnuj_u ya.

¹² Nu'mø mä ot'ä nä ra carta dá pεn'nah_u p'uya,

hinga hontho di nnegä ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtra ts'oqui, ni xindi fäts'i to ts'ui. Sinoque pa Oja te dá bēngä, porque dá negä ngue da dinni mmaih_u ngue nuna ra hya dí xi'ah_u, guehna ra hya guí nnu mansuh_u na. ¹³ Gue'a i nhohma mmäigä'a ya.

Pe hinga hont'a i johya ma mmäi'a, sinoque man'natho dá johya 'mø ma nu ra Tito ngue janjuani di johya conná ngue'a ra nja mmansu guá ørpah_u. ¹⁴ Nu'mø tobe himmani map'u ra Tito ya, nugä dí embi: “Dí pacá njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hya ga pennbabi ya”, dí embi. Pe nu te dá xicä ra Tito, majuani ngue gue'a gä 'yøth'a. Ja bi bømp'u majuani te dá xicä ra Tito ya, tengutho 'mø dámbá m'mucá p'u guí 'buhma ya, gä majuani ra hya dá xi'ah_u. ¹⁵ Dí pa'a njuani ngue man'natho di ma'ah_u ra Tito ya, porque mbēndya ngue gä gä 'yørpah_u masu yø hya bi xi'ah_u, 'nē nu'u yø hya bi xi'ah_u, gä ja ndummai ga 'yøth'a. ¹⁶ A nuyá, janjuani dadi johya, porque nu'a te gä guí øth_u, gä gue'a, hinte di 'bēdi. Ya hīndi yobēni co nu'ah_u ya.

8

¹ Ague ma zi cu'ah_u, dí nne ga xi'ah_u hanja ngue bi bōngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yēc'ei 'bøp'u ja yø hnini ja'a ra häi Macedonia. ² Madague'a 'bammän'u ngue ts'ui, pe janjuani di johya. Madague'a hyoya, pe nu'u yø 'bäxte øt'e, di unna mēnyu tengutho 'mø di mmēmmeti. ³ Dadi jagä majuani ngue nu'a te yø 'bäxte di unī, co gä yø mmäi guí unī. Nu'a te xa nzänni di unī, man'na

ngue hus'mø bi unī. ⁴ Emmēi bi 'yācra mate'ᵤ yø 'yēc'ēi 'bᵤ'a Macedonia ngue da ma maçat'ibi ra güenda yø mēnyu ngue da 'yørpa ra 'bäxte'ᵤ yø 'yēc'ēi 'bᵤ'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mī so ma mmwigä ngue xta 'yøt'e, hinga hont'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rá mæditho bi unyø mmᵤi ra Cristo. M'mefa p'aya bi ma ngue ya 'bui ngue da 'yøt'a te ra hya dí xifi. ⁶ Ma nugä'a te ra 'bäxte bi 'yøtyø mmēngu Macedonia p'aya, dá xicä ra Tito p'aya ngue mahōnda map'ᵤ ngue di 'yopra hya ngue'a ra mēnyu gá dᵤ'mī gá pethᵤ m'mæt'o, guí sigue gui peth'a ra 'bäxte'a.

⁷ A nuyá, man'na xanho te guí øthᵤ, porque xanzaqui nī nt'ēc'ēihᵤ i ja. 'Nε guí padī gui nxännbatehᵤ xanho ra hya, porque guí timhmᵤ xandønho hanja ra hya. I ja'ahᵤ ra pähä gui 'yørpahᵤ rá 'bēfi Oja. 'Nε janjuani gadi maçjᵤ. Janangue dami ntatehᵤ ya ngue man'na xtangu ra 'bäxte gui 'yørpabi nī cᵤhᵤ. ⁸ Hinna mangä na ra hya na ngue xøgue gadi 'bēp'ahᵤ gui 'yøthᵤ ra 'bäxte. Sinoque dí xi'ahᵤ na ra hya na ngue dí nne guí pahm'a te ør'mī'da yø ja'ī nuyā ja mpähä da 'yørpabi ra 'bäxte yø mmī'yēc'ēiui. Nugä dí εna ngue xamhmatho di nεqui ngue 'nε'ahᵤ majuani gadi mahni mmī'yēc'ēiui. ⁹ Ya di nεqui xandønho hanja'a rá mate ra Hmᵤ Jesucristo bi 'dacjᵤ. Nu'a go rá mmēti'a te gä i ja'a, bi 'yøt'a hyoya ngue bi mađi gäthogahᵤ. A nuyā ngue bi 'yøt'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacjᵤ, mathoguiho di muui.

¹⁰ Nu'a ra mēnyu ngue ra 'bäxte gá dᵤ'mī gá pethᵤ ra jeya bi thogui, nugä dí εna ngue man'na xanho ngue guí juathᵤ ya. Porque go rá mædi bi

nja'ah_u mpähä gá peth_u ra mēnyu ngue mī'da yø 'yεc'εi. ¹¹ A nuyá, tengutho gá 'yøth_u m'mεt'o ngue gá hyah_u ra ts'edi bi nja ra 'bäxte, ximmangudya dami hyah_u ra ts'edi guí umhm_u hangu ts'u da zut'a ni ts'edi guí umhm_u. ¹² Porque ra ja'i majuani ngue ja mpähä da 'yøtra 'bäxte, i nnu manho Oja te øtra ja'i, madague'a hinguí ngu n'na ra cosa surpa rá ts'edi di uní. Nuná Oja hinguí äc_u n'na ra cosa ngue hin'y_u gah_u na.

¹³ Hindí εn'ah_u ngue guí uní gätho'a te guí pets'i asta da hin'y_u te guí sih_u. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue da 'da'igu, gá di nja te guí sih_u. A nuyá, ngue ja te guí sih_u ya, dami unhn_u'a te hommī'da yø ja'i. Pe man'na ra pa p'uya, nu'mø da hin'y_u te guí hyomhm_u, xindi 'da'ah_u p'uya. Janangue n'na ngu n'na'ah_u hinjonda zä ra n'_u, da 'da'igu yø ja'i, gá di ja te da hyoni. ¹⁵ Ya di nja tengutho ra hya mmamp'_u ja ra Maca Libro ngue εna: “Nu ra ja'i ja xangu te da zi, hinte di pongui, porque di uní. A nu ra ja'i ngue zits'utho ja te da zi, hinte di 'bedi, porque ma t'unni te da zi”, i εna.

¹⁶ Dadi ja mammadi Oja ngue tengutho ma n'yomfεni ngue di nne ga øt'ah_u ra nho, njarbutho rá n'yomfεni ra Tito ya. Xquet'a di ja ndumm_u ngue nne da 'yøt'ah_u ra nho. ¹⁷ Nu'mø ma xifi ngue da ma da nu'ah_u, ra ndijohya ngue bi ne da ma. Porque 'nεε na nne da map'_u da nu'ah_u na. ¹⁸ Nuná ma cuh_u ra Tito, xquet'a da mε man'na ma cuh_u ngue da nu'ah_u. Nuná ma cuh_u da mε, i nnu manho yø 'yεc'εi ndap'_u bi zä na, porque nuná, i padi xandønho ha di japi da manna hoga

'da'yo hya. ¹⁹ Nuna ma cuh_u na, bi 'y_εx_yø 'y_εc'ei ngue ga mme'be Jerusalén, ga ma dá'be ra m_εnyu ngue ra 'bäxte. Dí nnehe ngue nuna ra 'bäxte na, guehna di mama jama mma_{di} ra Jesucristo na, 'n_ε da bahyø ja'i ngue ja'ah_u ra pähä gui fäxni mmi'y_εc'ei_h. ²⁰ Mente di yoho hyuhe hinte da ja'u nemhya guehna ra m_εnyu dí xihyø 'y_εc'ei di peti. ²¹ I pa Oja ngue nuna ra m_εnyu hinjonda hyaqui, ga da ma ma dá. Xquet'a dí nnepe da ba_{di} gätho yø ja'i ngue ga ga dägähe na ra m_εnyu na.

²² Nuya yo nc'ei ya, da m_ε man'na nc'ei ma cuh_u. Nuna, ya pa_{di} xanho ha di japra 'befi da 'yøt'e, 'n_ε di n_εqui ngue ja mpähä da 'yørpabi rá 'befi Oja. Ya rá 'befitho'a ngue ha da ma. A nuyá, janjuan_i di johya ngue da map'u ya, porque ena ngue hingui ya ni mm_ui ngue gui fäxh_u mi'da yø 'y_εc'ei. ²³ Nu'mø to da ne da 'yänni hanja ngue ga p_εnhnä p'u ra Tito, dami xihm_u ngue ma amigo na, 'n_ε ma mmimm_εfi'be para ngue da hyoni ha gdi timh_u ra nho. A nuya mi yoho ma cuh_u da map'u, dami xihm_u yø ja'i ngue guehya ma cuh_u 'b_ucua bi huanhni ngue da map'u ya. 'N_ε conná guehna ra 'befi øtya, i nnu mansu ra Cristo yø ja'i. ²⁴ Nu'mø bi ma p'uya dí mmangä ya, dami 'yørpah_u ma su xanho, n'namhma ngue nuya yø 'y_εc'ei ndap'u bi zä 'bui da ba_{di} ngue majuan_i ga_{di} mahni cuh_u. Porque guehna ra hya dí xifi gätho yø ja'i na ngue emm_εi ga_{di} mahni cuh_u.

9

¹ A nuyá, nuna ra 'bäxte ya xtá xi'ah_u m'met'o gui 'yørpah_u yø 'y_εc'ei, ya himma hyoni ngue honga

otra s̄ucuā ngue gā yopǟ nā rā hyā nā. ² Porque ya dí padí xan̄ho ngue jā mpähǟ guí 'yörp̄ā rā 'bäxte n̄ī c̄uh̄. Dí xicǟ yø̄ jā'ī 'mø̄ mā magǟ p'̄ū jā rā häī Macedonia, dí embī: “N̄uyā yø̄ mm̄engū p'̄ū jā rā häī Acaya, yā desde rā j̄eyā bī thoguī dī petrā m̄enyū ngue rā 'bäxte dā 'yøt'e”, dí embī. A n̄uyá, co n̄unā te rā hyā guí øth̄ ya, n̄uyā yø̄ mm̄engū uā jā rā häī Macedonia, xquet'ā yā hā rā ts'edī yā ngue dī p̄etyø̄ m̄enyū ngue rā 'bäxte dā 'yøt'e, tenguthō guí øth̄ ya. ³ P̄e n̄uyá, dā map'̄ū mā c̄uh̄ ngue dī yoprā hyā. Porque dí n̄ne ngue nū'ā rā m̄enyū guí mfäxteh̄ guí p̄eth̄ hante gā mmagǟ p'̄ū. Porque ya xtá̄ xicǟ yø̄ jā'ī ngue yā guí 'b̄aī ngue guí mfäxteh̄. ⁴ Xi'mø̄ gue 'dā gdā m̄egǟ'be p'̄ū 'dā yø̄ mm̄engū Macedonia, dā th̄in'ah̄ p'̄uyā ngue h̄in̄ gadī p̄ethoh̄ rā m̄enyū guí mfäxteh̄, sǟ yā xtá̄ mangǟ p'̄uyā ngue yā guí 'b̄aī ngue guí mfäxteh̄. Gā p̄ets'ā mā sǟ p'̄uyā. X̄inguí p̄es'n̄ī säh̄ ngue dā h̄in'yathō rā m̄enyū ngue n̄ī 'bäxteh̄. ⁵ Jan̄angue n̄ugǟ dí n̄nū man̄ho ngue dī m'met'ō yā mā c̄uh̄ dā mā dī z̄engua'ah̄. Guehyā dī b̄en'nah̄ yā ngue nū'ā rā 'bäxte yā xcǟ yat'ī guí p̄eth̄, yā dī jā 'mø̄ dá̄ m̄acähē p'̄ū. Yā dī n̄equī p'̄uyā ngue nū'ā rā 'bäxte guí øth̄, ī jā mpähǟ guí øth̄ rā 'bäxte. Yā h̄indā zäp'̄ū dā 'ȳenyø̄ jā'ī ngue gō dādī jā ts'edigǟ ngue guí 'yøth̄ rā 'bäxte.

⁶ P̄e damī b̄emhm̄ xan̄ho nā rā hyā gā xi'ah̄ ya. Nū rā jā'ī ngue zits'athō dī un̄i, xquet'ā Ojā zits'athō dī un̄ni. P̄e nū rā jā'ī ngue xangū dī un̄i, xquet'ā Ojā xangū dī un̄ni. ⁷ N'nā ngū n'nā rā jā'ī, nū te mi'ā mpähǟ rá̄ mm̄aī ī jā ngue dī un̄i, dī un̄i. 'Yō dī yā rá̄ mm̄ai'ā te dī un̄i, 'yō dī enā ngue rā ts'edī t'ørpe. Porque Ojā ī n̄nū man̄ho

ra ja'i nu'a mpähä gui un'a te di uni. ⁸ Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue gui timhm'a te ra nho gui homhm. Mathoguitho di unni n'namhma ngue da bongtho p'u'a te gdi fäxni mmic'ei. ⁹ A nu ra Maca Libro i ena: "Nu ra hoja'i, ngue mathoguitho fäxhra hyoya, guehna ra ja'i hinda 'be'a te di uni". ¹⁰ Nuna Oja badi unna hmudä ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yø ja'i, xquet'a di 'da'ah te gä gui hyomhm. Ya di nja xangu n'namhma ngue da zäp'u gui 'yørpah ra nho mi'da yø ja'i. ¹¹ Gui timhm xangu n'namhma ngue da zäp'u xangu gui umhm. Nu'mø dá dägä'a ra 'bäxte gui pennba ma cüh 'b mman'u, gue'a emmei di ja mammadi Oja'a. ¹² Porque nu'mø gui 'yørpah ra 'bäxte'u ma cüh, hinga hontho da ma ma t'unni te honi, sinoque nu'mø bi hyan'a te mat'unni, janjuaní dadi ja mammadi Oja ngue te gui 'yørpah. ¹³ Guehya da 'yεsbabi Oja ya, porque nu'a ra 'bäxte gui 'yøth gue'a di nequi'a ngue majuaní gui εc'eibah rá hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yø ja'i da 'yεspabi Oja porque di nequi ngue majuaní ni mmui gni 'yørpabi ra 'bäxte ni cüh 'bap'u Jerusalén, da gue'u 'bui ndap'u bi zä. ¹⁴ A nuya p'uya, da mat'Oja conná ngue'ah 'ne mathoguitho di ma'ah. Porque da nu yø ja'i ngue Oja bi 'yεmmei bi xoc'a ni mmuih ngue da zä gui 'yøth ra nho. ¹⁵ A nuyá, ma ga ja mammadih Oja ya ngue bá pennгах ua rá Ts'ant'u. Nuna ra mate bi 'yørcah i tate di muui, porque hinguí sä di hma hangu gangu rá muui'a te bi 'yørcah.

10

1 Nūgä drá Pablo, jap'ua n'na rā hyā dí nne gā xi'ahua. Pε māhotho dí nne gdá zo'ahua tengutho i nyā rā Cristo 'mø mi n'yo ua. A nuyá, 'bu i'da engui ngue di yā manhuēhigā 'mø dí yasēhua, pε nu'mø ngue rā cartatho dí pen'nahua p'uya, engui ngue høn'mø dí yā manzaquigā 'mø. 2 Ague mā zi cu'ahua, dami hyēhma p'ua te gāma hyā hinga gue'a, n'namhma ngue nu'mø dā magā p'ua gā ma nu'ahua, yā gā nyā manhohua p'uya. 'Yo guí nne ngue ja gā hecahua'a te gni 'yohua. Pε nu'mø tobe 'bui to xi'ahua ngue dí honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue gā nyā manzaqui'be ya. 3 Majuaní ngue nūgä drá ja'itho, pε himma hyase nnā ørpabi rá 'befi Oja. 4 Hinga guecsēqui dí honi ha dí nthahna rá 'befi Oja dí ørpe, porque n'na rā hyā ngue rá hyase rā ja'i, hinda zā ha di dāha. Janangue nūgui, nūna rá 'befi Oja dí ørpe, di hacra ts'edi Oja ngue gā tapra nts'o i ja. 5 Oja di 'dacra ts'edi ngue sãp'ua dí tapra hya'ua yø ja'i di 'yēxpua ha yā, guehya honi ha gā ndäcra hyā dí mmangā ya, porque hinguí nnepe dā bahyø ja'i hanja Oja. Di hāt'i di 'uajpatho yø hyā yø ja'i, dadi japi ngue dā 'yēc'ei xandønho rā Cristo. 6 A nu'mø bi nēqui xandønho ngue guí εc'ēihua nā rā hyā dí xi'ahua ya, nu'ua yø ja'i fesra hyā p'uya, yā sãp'ua gā hā rā ts'edi ngue gā hejpi te øt'e.

7 ¿Hanja ngue høntho guí nnuhua te ja n'na rā ja'i, pε hinga 'be gui hacjua rā güenda te ja mbo rá mmui rā ja'i? A nuyā yø ja'i sūqui, i ena ngue yø mēfi rā Cristo, pε dā badí hanja rā hyā, ngue xquet'a 'nēqui rá mēfigui rā Cristo. 8 Madague'a sä gā hongā mi'da yø hyā ngue gā o'ahua n'yu xanho hanja te nnā 'yo, pε nūna te rā hyā dí mma, hīndí pēs'ma

sä. Porque dí haxa njuani ngue gue'a ra Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue dí mmambrá hya, para ngue man'na di hya ra ts'edi ni nt'εc'εihε. Hingue masque dadi ts'on'na ni nt'εc'εihε i ja, tengutho øt'ahε mī'da yø ja'i. ⁹ Yo guí εmhmε ngue høn'mø dí otra carta dí pen'nahε ngue dí ya manzaqui. ¹⁰ Porque gue'a mmanyø ja'i'a, εmbi ngue nu'mø dí otra carta ga pen'nahε, gue'mø dí ya manzaqui 'mø. Pε nu'mø dí yasεhε p'uya, ya εngui ngue dí ya manhuεhi 'mø. 'Nε εngui ngue nu'a te ra hya dí mma, hinga njuani ga nt'øde. ¹¹ Pε nu to i mmana ra hya na, da ba'a njuani ngue hinga høn'mø dí otra carta dí pen'nahε ngue dí ya manzaqui, sinoque xquet'a da zä ga nya manzaquigä'a ra pa ga mmagä p'ε ngue ga nyaεhε.

¹² Pε nuna ra hya dí mma, hingui sä ma mmæi ngue ga øt'e tengutho ga ya mī'da yø ja'i ngue εspabi yø hya, i εna ngue tate yø bamhya ngue mī'da yø ja'i. Pε guehya yø ja'i ma'bædi yø mmæi ya. Guehya høntho honi ngue ha di ntate yø hya ngue mī'da yø mmixännbatehε. ¹³ A nugui hinga n'yets'itho na ra hya dí mma. Nu te dí øt'e, gue'a dí mman'a. Pε høntho dí nne ga xi'ahε ha rá nja na ra 'bεfi bi 'dacä Oja. Bi 'dacra 'bεfi Oja ngue nup'ε ja ni hninihε Corintio, asta ja ga ma mangä p'ε rá hya Oja. ¹⁴ A nuyá, hindá sänse ngue ga mmagä p'ε guí 'bεhmε, sinoque Oja bi 'dajma 'bεfi ngue ga mmap'ε. 'Nε guecä rá mæditho dá xi'ahε hanja rá hya ra Cristo ngue mī'da yø mamhya. ¹⁵ Nuna ra 'bεfi dí øt'e, guehna dí nne ga xi'ahε na. Hinga gue'a ra 'bεfi n'nan'yo to xa mpεfi dí nne ga mma. A nuyá, dí nne ngue man'na xta nzaqui ni nt'εc'εihε,

n'namhᵐa ngue nᵓp'ᵐ ha guí 'bᵐhmᵐ da zä gā mpefi xanho. Pε nᵓnā rā 'bεfi bi 'dacā Oja, quehna zant'a dí nne gā ø'nā. ¹⁶ M'mεfa p'ᵐya, nᵓ'ᵐ yø hnini rá nja n'nanni p'ᵐ ha guí 'bᵐhmᵐ, da zä gā sigue gā øtra 'bεfi ngue gā mmanna hoga 'da'yo hya. Pε hinga guerp'ᵐ ha 'bᵐhyø 'yεc'εi ngue n'nan'yo to bi manna hya gā øtra 'bεfi, sinoque n'nanni gā mma manna hya.

¹⁷ A nᵓyá, nᵓ rā mεfi nne ngue da 'yεspabi'a rá 'bεfi øt'e, pε gue daque'a rá Hmᵓ bí 'bᵐ mahets'i i fäts'i da 'yεspi. Hingue masque rá ja'i go di 'yets'i da 'yεnā ngue go øse rá 'bεfi. ¹⁸ Porque nᵓ rā ja'i ngue pømmanho rá 'bεfi øt'e, ngue guesε rá Hmᵓ da mā ngue xanho te øtrá mεfi, hingue masque rá ja'i'a da manse ngue xanho te øt'e.

11

¹ A nᵓgui, nᵓnā rā hya dí nne gā mma, dí nne xindí nne ngue gā xi'ahᵐ. Pε dami seti te rā hya gā xi'ahᵐ. ² A nᵓgui, co 'nε'a Oja janjuaní ngue hindí nnegä'be ngue gui hyεhmᵐ p'ᵐ rā Cristo. Ya dá ja'i ngue gā 'yεc'εihᵐ rā Cristo ya. A nᵓyá, tengutho n'na rā hmᵓte 'mø i ja ngue di nthati, høndra ndø di mādi, njarbutho nā rā hya dí xi'ahᵐ ya. Nᵓ'a mā datho ja ngue gui mādi gätho'ahᵐ, gue'a rā Cristo'a. ³ Tengu rā Eva bi hyätra zithu, guehna dí sugä naya ngue da thä'i ngue gui hyεhmᵐ p'ᵐ rā Cristo. ⁴ Porque nᵓya yø mamhya søhø ngue n'nan'yo rā hya xänbate, go guí ørpahᵐ masu ya. Conque nᵓya yø hya xän'nahᵐ, hinga 'da'iguui ya yø hya dí xän'nahᵐ ngue hanja rā Jesús. N'nan'yo gā xän'nahᵐ hanja rā Espiritu

Santo, n'na'yo ga xän'nahü ha ränja ra hoga 'da'yo hya, hinga 'da'iguui ya yø hya ya xtá xän'nahü.

⁵ Nuya yø xännbate ena i tate ngue yø representante ra Cristo, hinga høndya padi te mmanya. Xquet'a dí pacá hanja'a ra hya nne da xän'nahü ya.

⁶ Madague'a engä yø ja'i ngue händí padi ga ut'i xanho ra hya dí mma, ngue mahotho da nt'øde, pe nugä nuna ra hya dí xännbate, dí padi xandønho hanja ra hya. Nu te gäma hya dí mmam'mø dí xännbate, ya gá 'yøhmü xanho hanja ra hya.

⁷ ¿Ua guí emhmü ngue hinguí ho te dá øt'e ngue hinte dá jup'ahü mente dá xi'ahü rá hoga 'da'yo hya Oja? Para ngue da zäp'ü guí juxni yahü, dá n'üni ngue dá mpefi, da taha te ga si mente dí xän'nahü ra hya. ⁸ Mente ra pa ngue dá xän'nahü ra hya p'ü ja ni hñinihü, gue'ü yø 'yεc'ei rá m'mü'a n'nanni badi pønna mēnyu dí honi. ⁹ Nu'mø dámba m'mücä p'ü guí 'bühmü ya, ja'mø hñin'yü te ga si, pe hñjondí äpi te dí honi. Nu'ü go ma cühü bi zøhø bi 'yε'a Macedonia, go bi 'daqui te dí hongä'ü. Co ngu'a p'üya, ya hindá ä'ahü te ga si, 'nε da ngut'a yø pa di ma p'üya, nu te dí honi, hinte dí ä'ahü. ¹⁰ A nuya ngue dí εc'ei ra Cristo, nuna ra hya majuaní, guehna dí mmanä. 'Nε majuaní ngue nu'ü yø 'yεc'ei rá m'müp'ü ja ra häi Acaya, hñ tema mēnyu dí äpi. ¹¹ Nuna ra hya dí mma, mamí 'yεna ngue händí nnu manho'ahü. Nuna Oja, i padi hanja ngue janjuaní dadi ma'ahü.

¹² Mada mi 'dacjü ra mēnyu dí honi, pe nugä hinga haní, n'namhma ngue nu'ü yø xännbate høndra mēnyu jup'ahü hinda zäp'ü da 'yεna ngue 'da'igu dí øthe. ¹³ A nuya yø xännbate dí mmangä,

i ɛnā ngue guehya yø representante rā Cristo ya, pɛ h̄im̄mā juan̄i'a, sinoque guehya yø hyāte ya. Porque max̄øts'etho p'ɥ ɛnā ngue yø representante rā Cristo. ¹⁴ Nūnā rā hyā dī mmāngā ya, h̄ingui ja ngue di 'yødyø ja'i nā. Porque 'nɛɛɛ rā zithu i s̄ā ngue di pährā h̄m̄i p'ɥ guī n̄ɛquī, i cohi tengutho n'na rā anx̄ɛ mah̄ɛts'i. ¹⁵ Jan̄angue ja dī n̄ɛquī p'ɥ x̄anho rā hyā ya, nūya yø ja'i ngue yø m̄ɛfi rā zithu, xquet'a i s̄ā øt'e ngue max̄øts'etho dī n̄ɛquī ngue øtrā n̄ho. Pɛ nū te gā 'yo, nup'ɥ rá n̄ɛguī dī n̄ja rá njut'i'a.

¹⁶ A nūyá, mah̄øndī nne gā xi'ah̄ɥ ya, masā mī 'yɛm̄hm̄ɥ ngue dadi 'bɛcā rā n'yomfɛnī ngue dī mmā te dī øt'e. Pɛ nū'mø ngue ngu'a guī mbɛm̄hm̄ɥ ngue dadi 'bɛcā rā n'yomfɛnī, pɛ damī 'dacj̄ɥ rā nt'ɛdī gā nyā, gā mman'its'ɥ te dī øt'e. Porque nū'ɥ yø x̄ännbate s̄aquī, i ɛspabī yø hyā i mmā. ¹⁷ Nūgā dī ɛnā ngue jatho gā mmā te gā dī øt'e, mada 'yɛngyø ja'i ngue ya h̄indī øt'e ngue rá representantegui rā Cristo, sinoque yø ja'i ɛngui ngue dadi 'bɛhrā n'yomfɛnī. ¹⁸ Ya guī nnuh̄ɥ ngue x̄angu yø x̄ännbate xi'ah̄ɥ hanja'a te gāma hyā ɛnā ngue øt'e. Jan̄angue nūyá, nū te gāma hyā dī øt'e xquet'a 'n̄ɛquī dī nne gā xi'ah̄ɥ. ¹⁹ Porque guī ɛnā ngue ya gyø bam̄hyah̄ɥ ya. Nū rā ja'i ngue h̄ingui hant'a gā ya, ngue di 'bɛhrā n'yomfɛnī, ya guī seti te xi'ah̄ɥ. ²⁰ N̄ɛ nūya yø x̄ännbate guī ɛc'ɛih̄ɥ rā hyā i mmā, i nne dī m̄anda'ah̄ɥ. Pɛ guī h̄āti guī seti te øt'ah̄ɥ. Guehya yø ja'i h̄øndrā m̄ɛnyu i nne dā ḡuc'ah̄ɥ ya. I øt'e ngue nī hm̄uh̄ɥ 'n̄ɛ ɛmbi ngue h̄inte gadī m̄uh̄ɥ, astā pɛp'a nī hm̄ih̄ɥ. Pɛ gā guī s̄eth̄ɥ. ²¹ A nūgā

p'ɥya, h̄ngui sä mā mm̄i ngue ngu'a ga øt'ah̄u tenguthø øt'ah̄u ya dí mm̄angä. ¿Ua ra 'b'e'isä te dí øt'e ngue h̄in dadi un'ah̄u?

A n̄ya yø xännbate i mma te gä øt'e, εspabi yø hya, xquet'a 'nεqui da zä ga mma te dí øt'e, mada 'yεngui mā'bēdi mā n'yomfēni ngue dadi 'yεts'i. ²² Di 'yεxya yø ja'i ya ngue εnā ngue yø judío. Pε 'nεqui xquet'a drá judío. Di 'yεts'i ngue εnā yø mm̄εngu p'ɥ ja ra häi Israel. Pε xquet'a 'nεqui drá mm̄εngugä p'ɥ. Di 'yεts'i ngue εnā yø mbom'meto ra Abraham. Pε xquet'a 'nεqui rá mbom'meto gra Abraham. ²³ I mma ngue yø mēfi ra Cristo. Pε n̄gui, man'natho ngue xangu rá 'bēfi ra Cristo xtá ørpe nguehya dí mm̄angä. A n̄yá, h̄indí nne ga mma te gāma hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu ra 'bēfi xtá øt'e ngue n̄'ɥ. Man'natho ngue mathoguitho xtá sägä ra n'ɥ, xa 'bεgbagui ngue n̄'ɥ. Man'natho xangu yø nn̄idi xtá ogä ra fādi ngue n̄'ɥ. Man'natho xangu yø nn̄idi ya ja ngue da thogui ngue n̄'ɥ. ²⁴ N̄'ɥ yø judío cut'a nn̄idi mathoguitho bi 'angui, bi jaqui 'däte mā'dε'ma guto yø mfēi. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bāzagui. N'na ndi bi 'bāndogui. N̄'ɥ yø barco di o, nhyu ndi bi thunt'a mbonthe. N'na pa 'nε n'na xui xøque ya dí oxma xøts'e ra dehe p'ɥ ja ra jathe ngue bi thuntra barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sä ra ndate ha nnā ma ngue dí mm̄anna hya. Porque i ja ngue dá duxca ra dehe 'mø i po yø dehe p'ɥ ha di thogui. Yø bε ya ja ngue da hyogui. Mā mm̄ijudíohe, ya ja ngue da hyogui. Yø ja'i ngue h̄ingyø judío, ya ja ngue da hyogui. Nup'ɥ ja yø dan̄ihni dí mm̄anna hya, ya ja ngue da thogui. Dá guehyø ja'i h̄imma juani ngue

yø hoga 'yɛc'ɛi, ya ja ngue da hyogui. Nts'utho p'u ja yø dapo di thogui. Nup'u ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu. ²⁷ Xanhɛnnitho na ra 'bɛfi dí øt'e, xandøngu ra n'u xtá sä. Xangu yø nnidi hinga mbongui ga n'aha. Xta sä ra n'u ngue ra thuhu. Xta sä ra n'u ngue ra duthe. Xangu yø nnidi ngue nu'mø bi c'ugui te di si, ya hĩndi sihmɛ. Nup'u ja yø dapo, xangu yø nnidi xtá sä ra se. Xangu yø nnidi xtá sä ra n'u ngue hĩn'yu ra ulu ga he. ²⁸ A nuyá, i ja man'na ra hya ngue dí unnga ma n'yomfɛni ya. N'na pa ngu n'na pa i tär'man'u ma mmɛi ngue hĩndi padĩ te ga 'yo yø 'yɛc'ɛi rá m'mu'a n'nanni. ²⁹ Nu'mø dá tingá p'u ha 'buhyø 'yɛc'ɛi ngue hĩngui nzaqui yø nt'ɛc'ɛi, 'nɛqui tu ma mmɛi tengutho ga ndu yø mmɛi yø ja'i. Nu'mø ngue n'na ra 'yɛc'ɛi bi thãti ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'bãhra sibi ma mmɛi ngue'a ga ndu ma mmɛi ngue te øt'u to hãtyø ja'i.

³⁰ I jatho ngue ga xi'ahu te dí øt'e, høntho dí nne ga xi'ahu ngue nugui hĩngui nzaquigui. ³¹ Nuna te ra hya dí xi'ahu, Oja padĩ ngue majuani te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuhu Jesucristo, guehna dí nnepe ngue da t'ɛspabi para zantho na. ³² Nuna ra hãi madĩ manda ra dast'abi Aretas, ja jap'u ra hnini Damasco. Nu'a ra ts'ut'abi mi 'bup'u ja ra hnini, guehna bi manda ngue bi ma m'mãdi ra nenihni. Nu hapu da hnuqui, di mbɛnngui ngue da joqui. ³³ Pɛ nup'u ja ra ngu nmi 'bɛi, bi t'ɛca n'na ra canasta, bi ma ma ca'migui p'u ja n'na ra ventana ní gop'u ja ra jado di thɛsra hnini. Ja dá pømp'u, janangue dá pongui.

12

¹ Hinte ga taha ngue ga mmanse ngue xandinho ra hya di mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesús, ga xi'ahua te dá nu. ² Ya xi 'danyø pa ngue di εC'ei ra Cristo. Ya mmap'ua n'ne'ma goho njeya, bi zixcagui p'ua mahets'i bi 'bakra Hmu Jesús. Pe hinda padi ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hin'na, hinda hønse Oja padi hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hin'na. ⁴ Pe di padi ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'ua bi 'bai. Ja dá øcã p'ua 'da yø hya ngue hinda unna nt'edi Oja ngue ga mma hanja na ra hya bá xiqui. ⁵ Nuna ra hya naya, mfadi ngue i sä ga espabi na. Pe nugui hinguí sä ga n'yets'i ngue sä ga ena di pase ra hya di mma, nugã njuantho di mma ngue hinguí nzaquigui. ⁶ A nu'mø xinga ena ngue ga mmanse ngue xanho te nná 'yo, da zã ga mma. Hinda zã to da 'yenguí ngue himma juani te ga mma. Pe hinda nne ngue to da 'yenguí ngue di espase ra hya di mma. Sinoque di nne ngue guí nnuhua te nná 'yo, 'ne'a te ra hya guí øhmu, dami hyacseha ra güenda hanja.

⁷ Nuya yø hya dá øde, tate ngue mazihotho. Pe Oja hinguí nneque ngue guehya yø hya gdã 'yexã ya. Janangue bi zuca n'na ra n'ua, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nøgbagui p'ua ja ma do'yo ra zithu. ⁸ A nuna ra n'ua na, nhyu ndi dá äpä ra Hmu ngue da hyagagui. ⁹ Pe ra Cristo engthogui: “Hontho dami padi xanho ngue dadi ma'i. Nugã hinga øthe'i n'namhma ngue di nequi ngue hinguí nzaqui'i. Gue'a di nequi'a ngue go guecã dadi 'da'i ra ts'edi te guí øt'e”, bi 'yenguí. Janangue dadi johyagã 'mø hinguí nzaquigui. Porque gue'a guí nequi'a ngue

ra Cristo di 'dacrā ts'edi te dí øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø dí sä ra n'u, ja'mø ts'æqui, ja'mø h'in'yæ te ga si, ja'mø hinguï nne ha da nūgyø ja'i ngue sæqui, ja'mø xandøngu ra n'u dí sä ngue rá 'bæfi ra Cristo dí ørpe, pε dadi johyatho. A nu'mø di nεqui ngue hinguï nzaquigui, ya man'natho di nεqui xanho ngue gue'a ra Cristo di 'dacrā ts'edi te dí øt'e.

¹¹ Nup'u nna bεngä ya, xøgue εnā gue ya dí ya tengutho n'na ra ja'i ngue hinguï pεsrā sä ngue εspabi te ga ya. Pε nuna ra hya dá mā, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xännbate εnguï ngue hinguï ho te dí øt'e, hingá täjpaḥu yø hya. Uanguï xtá nzä xqui xihmæ ngue xanho te dí øt'e. Guí pahmæ ngue nuya yø xännbate guí tennbahæ yø hya, guehya εnā ngue tate ngue yø representante ra Cristo ya. Pε hapæ go man'na da ha'a te di ntate yø hya ya p'æya, porque nu'a ra hya pahya, xquet'a gue'a ra hya dí pacä'a, madague'a εnguï ngue hinte dadi mu'be. ¹² Nu'mø dambá m'mæcä p'u guí 'bæhmæ ngue dá manna hya, bi nεqui xandønho ngue rá representantegui ra Cristo. Ngue'a rá 'bæfi ra Cristo dá ørpabi, dá hät'i da seti te gāma hya mmanyø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a guï nεqui'a ngue rá representantegui ra Cristo. ¹³ 'Yo guí εmhmæ ngue 'bætyø 'yεc'εi i tate dí nnu mansu ngue'ahæ, ngue nugä hindá xi'ahæ ngue xqui fäxçahæ te dí honi tengutho ør'mi'da yø 'yεc'εi ngue fäxqui te dí honi. ¿Ua guí εmhmæ ngue asta ga n'yo ndantyøhmugä ngue ga ä'a mpunnbate ngue hinte dí xi'i guí fäxçahæ te dí honi?

14 A nuyá, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'u mahøn'a ya. Pε nu'mø dá map'u, hìn temā mēnyu dí ädi ngue gui 'dacj. Høntho dí ädi ngue gui macj. Porque rá papá'a di ja ndumm̄i ngue honnā mēnyu si yø basi. Hingue masque yø basi'u go i pεpate. 15 Di njadä p'uya, di ho mā mm̄i dad̄i mpefi connā ngue'ah. Dí nne ngue nu te dí øt'e, dá 'yøt'ah rá nho 'nε i ja gampähä ngue ga un̄i te dí pεts'i ngue ga fäxah. Pε εnā man'na ngue dad̄i mā'ah, εntho gue gue'a man'na ga ngohn̄i mm̄ih'a ngue hinga εgadi macj.

16 Guí pahm̄ xanho ngue ja'mø hìn'y te ga honi, pε nugä h̄inte dí ä'ah. Pε 'b̄u i'da ya ngue di yajpagui, εngui ngue rá nthät'itho dí øt'ah. 17 ¿Ua guí εhm̄ ngue 'b̄u toni ja'i dí pεnhnä ngue dá j̄c'ah rá mēnyu? Nu'a, hìn'na'a. 18 Xi'mø mā pεnhnä p' rá Tito ngue bi ma di zengua'ah, 'nε bi mε man'na mā cūh, xina rá Tito, ¿ua bi 'yä'ah rá mēnyu? Guí pahm̄ xanho ngue rá Tito bi 'yøt'e tengutho dí øt'e. Høntho bi ne ngue nuna rá hya bi xi'ah, dá 'yøt'ah rá nho. Pε hìn temā mēnyu bi 'yä'ah.

19 'Yo guí εhm̄ ngue nnā mangä nā rá hya nā ngue høntho dí nnegä ngue gui nnu manhoj. Nu'a, hìn'na'a. Sinoque nuna rá hya nnecra Cristo ngue ga mma, guehna rá hya dí mmanna. 'Nε dí nne ngue gue'a Oja dá nu manho nā rá hya dí xi'ah. A nuya mā zi cū'ah, nuya te gāma hya dí xi'ah, dí honi ngue ha di zajni nt'εc'εh. 20 Porque dí sū ngue nu'mø dá magä p', nthambεn̄itho ga t̄in'ah ngue h̄ingdi 'yoh xanho. Gadi nsathoh, di 'b̄utyø zεya, di 'b̄utyø cūε, di 'b̄u di honi ha

di d̄inse ra n̄ho, di 'b̄utyø m̄ambethani, di 'b̄utyø nemhya, di 'b̄u'u dadi 'yets'i, di 'b̄utyø 'yøt'i sui. Nu'a ra hya manho guí nneh̄u gdá nyagä'be p'uya, ya hinga gue'a di nja'a. Sinoque ra cuetho di nja porque ga hec'ah̄u te gdi øth̄u. ²¹ Guehna ra hya dí sugä 'mø dá søngä p'u guí 'b̄ahm̄u naya. Nu te gdi øth̄u, ga p̄esta ma sä p'u ja rá hm̄i rá d̄a Oja. Porque asta gara zongä 'mø dá pad̄i ngue nu'a ra nts'o xa 'yøt'a m'met'o yø ja'i, h̄ingui nne da hyep'u. Sinoque di 'yots'om'mäitho 'n̄e nu'a te ra nts'o xa benn̄ba yø mm̄ai yø ja'i dadi siguetho.

13

¹ Ya rá hyu ndi ga mmap'u ngue güi zengua'ah̄u ya. Nu'mø 'b̄ui to nne di yaprá mm̄i'yec'eiui, mahyon̄itho ngue di 'b̄u'i yoho ogue hyu yø testigo ngue di ja majuan̄i ra hya. ² Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'met'o, co gätho m̄i'da yø ja'i, tengutho ra hya dá xi'ah̄u 'mø rá yondi ma magä p'u ya, a nu'mø dá magä p'u mahøn'a ngue ga ma nu'ah̄u 'n̄e ga tin̄i ngue gadi siguethoh̄u ra nts'o, ya h̄inni mantho ga seti te gä guí øth̄u. ³ Ja guí pah̄m̄u p'u xan̄ho p'uya ngue gue'a ra Cristo di hacra ts'edi'a ra hya ga xi'ah̄u. Porque ra Cristo h̄inga 'n̄e'a di nya manhuēhi 'mø da zo'ah̄u'a, sinoque di nya manzaqui'a. ⁴ Madague'a h̄imbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø m̄i guatra pont'i, p̄e nuyá, ya i 'b̄ui 'n̄e i n'yoi rá ts'edi Oja. Da guecä ya, xquet'a di n'yo'be ra Cristo. A nu'mø dá magä p'u, gue'a ra Cristo di hacra ts'edi na ra hya ga xi'ah̄u, madague'a t'engui ngue dí ya manhuēhi 'mø dí yah̄u.

⁵ Nu te gñi 'yoh_u ya, ðam_i hyacse_hu ra güenda
 ngue'mø ðu xandønho ni nt'εc'εih_u ogue h_in'na.
 Ðam_i pahm_u xanho ngue'mø guí n'yoh_u ra Je-
 sucristo ogue h_in'na. A nu'mø h_ingu_i n'yoh_u ra
 Jesucristo, ya h_imma juani ngue gyø hoga 'yεc'εih_u
 'mø. ⁶ Nugä dí εna ngue ði n'yo ni mmaih_u ngue
 majuan_i dí n'yo'be ra Cristo 'mø dá nyah_u, h_ingra
 nthätitho ga øt'ah_u. ⁷ Dí äpä Oja ngue ða 'yøt'e
 ngue h_inte mant's'o ða ðin'nah_u. Pε nuna ra hya
 dí mma, h_indí hon_i ha di t'εngu_i ngue go dí øt'e
 ngue guí 'yoh_u xanho, sinoque høntho dí nnegä
 ngue majuan_i guí n'yoh_u xanho. A nugui, h_inte
 ja'a ngue εngyø ja'i h_ingu_i pømmanho te dí øt'e.
⁸ Nuna ra hya majuan_i, guehna dí hon_i ha ði
 nthaha. H_indí nne ga øt'a n'na ra hya nu'a di
 ts'onna ra hya na. ⁹ Janangue nugui ðadi johyatho
 'mø t'εngu_i h_indí ya manzaqui, høntho dí nnegä
 ngue ða zedi xanho ni nt'εc'εih_u. Nugä zant'a
 dí mmat'Oja conná ngue'ah_u ngue ða bømmanho
 ni nt'εc'εh_u, h_inda t'εn'ah_u ngue te ðadi 'bedi.
¹⁰ Hante ngue ga mmagä p'u ga ma zengua'ah_u, dí
 otra carta ja ua ngue ga pennb_u. Nuna ra carta dá
 ot'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhmatho
 ya h_imma hyon_i ga nya manzaqui 'mø dá magä
 p'u ngue ga nyah_u. Nugä, nuna ra 'befi bi 'dacä
 Oja, guehna dí øt'ä na. Nugä dí hon_i ha di zehni
 nt'εc'εih_u. H_ingue masque dí hon_i ha gdá japyø
 hya ngue ga en'a häi te gñi 'yoh_u.

¹¹ A nuya ma zi cu'ah_u, Oja ða mäxah_u ya. Ðam_i
 hyomhm_u ra nho gdi n'yoh_u. Oja ða hyut'a ni
 mmaih_u. 'Nε ðam_i mmadi n'na ngu n'na'ah_u.
 Nu'mø ngue ja ra njun'mahya, ðam_i nhojpah_u.

Nū'mø ngue ngu'a gui 'yøth_u, ya gue'a rá pähä Oja gui 'yørpah_u p'uya. Nūna Oja p'uya hinha di hyεc'ah_u.

¹² Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'ah_u. Di nequi xandønhø ngue gadi ncuh_u. ¹³ Gäthø mā cuh_u 'da'igu mā nt'εc'εih_u i ja, i pen'nah_u ra nžengua.

¹⁴ Di jap'ah_u na mā Hmuh_u Jesucristo ngue da dinni mm_ui ngue di mā'ah_u. 'Nεhra Espíritu Santo da 'yøt'e ngue da dinni mm_ui ngue gui n'yoh_u'a. Da ngut'atho.

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi,
Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f